

**ZATWIERDZAM**

**Burmistrz Nowogardu  
Michał Wiatr**



# PROCEDURA POSTĘPOWANIA PODCZAS POŻARU



## **SPIS TREŚCI**

	<b>str.</b>
<b>STRONA TYTUŁOWA.....</b>	<b>1</b>
<b>SPIS TREŚCI.....</b>	<b>2</b>
<b>Rozdział:</b>	
<b>I. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w infrastrukturze..</b>	<b>3</b>
<b>II. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w obiektach historycznych i zabytkowych.....</b>	<b>5</b>
<b>III. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w budynku mieszkalnym.....</b>	<b>6</b>
<b>IV. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej.....</b>	<b>9</b>
<b>V. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenach leśnych.....</b>	<b>10</b>
<b>VI. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenie Parków Narodowych i rezerwatów przyrody.....</b>	<b>11</b>
<b>VII. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w środkach transportu.....</b>	<b>12</b>

## Rozdział I

### Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w infrastrukturze

W sytuacji, gdy w infrastrukturze (np. budynku, obiekcie przemysłowym, magazynie) dojdzie do pożaru, należy natychmiast podjąć odpowiednie kroki w celu ochrony ludzi, mienia i środowiska. Najważniejsze jest, aby nie narażać swojego życia ani życia innych osób. W przypadku poważnego zagrożenia, należy niezwłocznie ewakuować się i wezwać odpowiednie służby ratunkowe.

Pożar w infrastrukturze może wystąpić w każdej chwili, a szybkość i skuteczność reakcji są kluczowe, by zminimalizować straty oraz zagrożenia dla ludzi.

#### Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w infrastrukturze:

##### 1. Wykrycie pożaru

→ **Natychmiastowe rozpoznanie:** w przypadku zauważenia ognia, dymu lub wyczuwalnego zapachu spalenizny, należy bezzwłocznie poinformować innych o zagrożeniu i podjąć odpowiednie działania.

→ **Czujniki dymu:** w nowoczesnych budynkach powinna być zainstalowana automatyczna instalacja wykrywania pożaru, czyli czujniki dymu. W przypadku ich uruchomienia, system alarmowy automatycznie powiadomi służby ratunkowe. W przypadku braku takiego systemu, pożar należy zauważyć jak najszybciej, by zareagować przed jego rozprzestrzenieniem.

→ **uruchomienie alarmu:** w budynkach zazwyczaj znajdują się sygnalizatory alarmowe, które uruchamiają się automatycznie po wykryciu dymu lub ognia. W przypadku braku systemu automatycznego, należy manualnie uruchomić najbliższy alarm (np. dzwonkiem, przyciskiem alarmowym). Alarm powinien być głośny i wyraźnie słyszalny w całym obiekcie. Dodatkowo mogą być używane sygnalizatory świetlne (np. migające czerwone światła), które wspierają komunikację wizualną.

##### 2. Ewakuacja

1. Sprawdzenie dostępnych dróg ewakuacyjnych.

→ **Drogi ewakuacyjne:** ważne jest, aby przed ewakuacją upewnić się, że drogi ewakuacyjne (drzwi, wyjścia, klatki schodowe) są otwarte i dostępne. W obiektach wyższych kondygnacji należy korzystać z wyznaczonych schodów ewakuacyjnych, a nie wind.

→ **Mapy ewakuacyjne:** warto znać lokalizację wyjść ewakuacyjnych, które powinny być widocznie oznaczone na mapach ewakuacyjnych lub tablicach informacyjnych znajdujących się w korytarzach.

2. Pomoc osobom z ograniczoną mobilnością.

→ **Wsparcie osób niepełnosprawnych:** osoby z ograniczoną mobilnością (na przykład na wózkach inwalidzkich, osoby starsze, dzieci) mogą potrzebować wsparcia w trakcie ewakuacji. Należy je wówczas niezwłocznie poinformować o konieczności opuszczenia budynku, a jeśli to możliwe, zapewnić im pomoc w przemieszczaniu się do najbliższego bezpiecznego wyjścia.

→ **Wykorzystanie osób do pomocy:** zwykle w obiektach powinny być wyznaczone osoby odpowiedzialne za pomoc w ewakuacji w razie zagrożenia pożarowego. Należy zorganizować pomoc w sposób sprawny, nie narażając nikogo na niepotrzebne ryzyko.

3. Zbiórka w wyznaczonym miejscu.

→ **Miejsce zbiórki:** po ewakuacji wszyscy uczestnicy powinni udać się do wyznaczonego miejsca zbiórki (np. na parking lub inną otwartą przestrzeń). Warto, by miejsce to było

oddalone od budynku (na odległość przynajmniej 100 metrów), aby nie narażać się na niebezpieczeństwo spadających odłamków, gazów lub dymu.

→ Kontrola obecności: należy sprawdzić, czy wszystkie osoby opuściły budynek.

Zgłoszenie brakujących osób służbom ratunkowym jest bardzo ważne.

### 3. **Zgłoszenie pożaru służbom ratunkowym**

Informacja o pożarze: w przypadku pożaru należy niezwłocznie zadzwonić pod numer alarmowy 112 lub 998 i podać wszystkie niezbędne informacje. Podając informacje, warto precyzyjnie opisać sytuację – jeśli budynek jest duży lub posiada różne wejścia, należy wskazać dokładne miejsce, w którym służby ratunkowe mogą najłatwiej dotrzeć. Jeśli posiadamy wiedzę odnośnie materiałów wybuchowych lub niebezpiecznych chemikaliów, które mogą dodatkowo utrudnić akcję ratunkową – również trzeba o tym poinformować dyspozytora numeru alarmowego lub przybyłych na miejsce zdarzenia przedstawicieli służb mundurowych.

### 4. **Tłumienie ognia (jeśli to możliwe i bezpieczne)**

Należy dokonać oceny ryzyka i jeśli pożar jest niewielki, można spróbować go ugasić za pomocą dostępnej w każdym budynku gaśnicy. Należy pamiętać o zachowaniu szczególnej ostrożności, a jeśli ogień zbyt szybko rozprzestrzenia się, należy niezwłocznie opuścić budynek.

### 5. **Zatrzymanie działalności w obiekcie**

Jeśli pożar jest mały i można bezpiecznie podjąć działania, należy wyłączyć urządzenia elektryczne (np. komputery i inne urządzenia biurowe), gazowe (np. kuchenki gazowe, piece) i inne źródła potencjalnego zagrożenia. Przerwanie dopływu prądu i gazu pomoże zapobiec rozprzestrzenianiu się ognia. Należy również zabezpieczyć substancje niebezpieczne na przykład przez zamknięcie drzwi do pomieszczeń, w których się znajdują dane substancje (zamknięcie drzwi pozwoli na ograniczenie dostępu powietrza i pozwoli na spowolnienie rozprzestrzeniania się ognia).

### 6. **Zachowanie spokoju**

→ Unikanie paniki: panika może prowadzić do chaosu i nieefektywnej ewakuacji.

→ Spokojne podejmowanie decyzji

Warto jest wyznaczyć liderów, którzy będą koordynować ewakuację i przypominać wszystkim o konieczności szybkiego, ale spokojnego opuszczenia budynku.

→ Pomoc innym w ewakuacji: w razie potrzeby należy pomagać innym uczestnikom ewakuacji, zwłaszcza osobom starszym, dzieciom i niepełnosprawnym, ale nigdy kosztem własnego bezpieczeństwa.

### 7. **Po ewakuacji**

Zgromadzenie w miejscu zbiórki:

→ sprawdzenie obecności – należy upewnić się, że wszyscy wyszli z budynku,

→ informowanie o brakujących osobach – jeśli zostanie wykryty fakt, że ktoś nie wyszedł z ewakuowanego budynku, należy niezwłocznie o tym fakcie poinformować odpowiednie służby ratunkowe,

→ informowanie o potrzebie pomocy medycznej (jeśli ktoś wymaga takiej pomocy).

### 8. **Po zakończeniu akcji ratunkowej**

Po zakończeniu akcji ratunkowej nie należy wchodzić do budynku, dopóki strażacy nie ogłoszą tego za bezpieczne. Może istnieć ryzyko zapalenia się pozostałych materiałów lub uszkodzeń konstrukcji budynku.

Prawidłowe wdrożenie wyżej wymienionych zasad w sytuacji kryzysowej znacząco zwiększa szansę na szybkie i skuteczne opanowanie pożaru, minimalizując straty i zagrożenia dla życia wielu ludzi. Warto pamiętać, że kluczowym celem jest bezpieczeństwo – zarówno osób znajdujących się w obiekcie, jak i osób przeprowadzających akcję ratunkową.

## **Rozdział II**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w obiektach historycznych i zabytkowych**

Pożar w obiektach historycznych i zabytkowych, to zagrożenie, które może prowadzić do nieodwracalnych zniszczeń cennych elementów kulturowych. Ochrona dziedzictwa wymaga zastosowania szczególnych środków ostrożności oraz procedur ratunkowych, które minimalizują ryzyko zniszczeń, zapewniają bezpieczeństwo ludzi oraz umożliwiają zachowanie wartościowych elementów budynku.

#### Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w obiektach historycznych i zabytkowych:

##### **1. Szybkie wykrycie pożaru**

1. Monitorowanie stanu bezpieczeństwa: obiekty zabytkowe powinny być wyposażone w systemy wczesnego ostrzegania, takie jak czujniki dymu, systemy przeciwpożarowe (np. tryskacze) oraz monitoring.
2. Natychmiastowe zgłoszenie: po zauważeniu pożaru, należy natychmiast powiadomić służby ratunkowe oraz poinformować odpowiedzialne osoby w obiekcie (np. zarządcę lub konserwatora obiektu).

##### **2. Ewakuacja osób**

Należy przystąpić do ewakuacji wszystkich osób znajdujących się w obiekcie. Plan ewakuacji powinien uwzględniać wszystkie możliwe wyjścia ewakuacyjne i być dostępny dla personelu oraz gości. Priorytetem w ewakuacji z obiektów historycznych i zabytkowych jest ewakuacja osób niepełnosprawnych oraz o ograniczonej mobilności.

##### **3. Bezpieczeństwo cennych elementów**

Jeśli pożar jest w początkowej fazie i nie ma zagrożenia dla życia ludzkiego, należy podjąć próbę uratowania najcenniejszych przedmiotów z pomieszczeń, w których znajduje się ogień, takich jak: dzieła sztuki, dokumenty, wyposażenie. Z kolei, jeśli pożar nie został jeszcze opanowany, należy zamknąć drzwi i okna w pomieszczeniach, aby ograniczyć ryzyko rozprzestrzeniania się ognia i dymu.

##### **4. Działania straży pożarnej**

Należy niezwłocznie przekazać straży pożarnej wszystkie dostępne informacje o obiekcie, w tym o jego konstrukcji, instalacjach, użytych materiałach budowlanych oraz o cennych elementach, które mogą być zagrożone. W przypadku obiektów historycznych i zabytkowych, należy podjąć szczególne środki ostrożności, aby uniknąć dalszych zniszczeń, w tym używania wody do gaszenia pożaru. Zbyt intensywne polewanie wodą może uszkodzić elementy architektoniczne i dzieła sztuki. Należy rozważyć zastosowanie gaśnic proszkowych lub pianowych, które minimalizują ryzyko uszkodzenia.

##### **5. Ochrona i zabezpieczanie dokumentacji konserwatorskiej**

W przypadku pożaru należy zabezpieczyć wszelkie dokumenty dotyczące konserwacji, rewitalizacji oraz ewentualne plany ochrony dziedzictwa.

##### **6. Pożar kontrolowany i gaszenie**

W obiektach historycznych i zabytkowych, gdy pożar jest pod kontrolą, należy podjąć odpowiednie kroki w cel ochrony szczególnie cennych fragmentów budowli, takich jak: drewniane elementy, freski, rzeźby itp. Pożar należy gasić w taki sposób, który w jak największym stopniu zminimalizuje ryzyko powstania dalszych uszkodzeń.

##### **7. Ocena szkód po pożarze**

Po ugaszeniu pożaru należy niezwłocznie przeprowadzić szczegółową ocenę zniszczeń, zarówno architektonicznych, jak i zabytkowych. W przypadku zniszczeń, należy przygotować szczegółowy plan działań naprawczych, w tym współpracę z konserwatorami zabytków oraz specjalistami od ratowania dzieł sztuki. Jeśli pożar zostanie całkowicie opanowany, należy zabezpieczyć obiekt przed dalszymi uszkodzeniami, np. w wyniku kolejnych potencjalnych zagrożeń (np. silne wiatry mogące uszkodzić dach).

#### 8. **Prewencja i szkolenia**

Pracownicy obiektów historycznych i zabytkowych oraz służby odpowiedzialne za ich ochronę, powinny przechodzić regularne szkolenia w zakresie przeciwdziałania pożarom, zarówno teoretyczne, jak i praktyczne. Ważne jest również dokonywanie regularnych przeglądów instalacji przeciwpożarowych i zabezpieczeń budowlanych (np. instalacji elektrycznych, systemów gaśniczych i wyjść ewakuacyjnych). Wykonywanie regularnych przeglądów jest kluczowe w zapobieganiu pożarom w obiektach historycznych i zabytkowych.

#### 9. **Działania po odbudowie**

Po zakończeniu działań ratunkowych, należy rozpocząć proces odbudowy i restauracji zabytków, dbając o jak największą zgodność z oryginalnym wyglądem funkcjonalnością obiektu. W procesie odbudowy, warto również wdrożyć systemy monitoringu, które umożliwią szybsze wykrycie potencjalnych zagrożeń w przyszłości.

Postępowanie w przypadku powstania pożaru w obiektach historycznych i zabytkowych wymaga zachowania szczególnej ostrożności oraz koordynacji działań ratunkowych. Właściwa ochrona dziedzictwa kulturowego i minimalizowanie skutków pożaru powinno być priorytetem zarówno dla służb ratunkowych, jak i osób zarządzających obiektem.

Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w obiektach historycznych i zabytkowych, mają na celu przede wszystkim ochronę życia ludzi oraz minimalizowanie szkód w wartościowych elementach dziedzictwa kulturowego. Kluczowe jest szybkie wykrycie zagrożenia, skuteczna ewakuacja osób, a także współpraca z odpowiednimi służbami ratunkowymi. Ważne jest także zabezpieczanie cennych przedmiotów i dokumentów.

Po ugaszeniu ognia, niezbędne jest dokonanie szczegółowej oceny szkód i jak najszybsze rozpoczęcie prac restauratorskich, które przywrócą obiektowi jego pierwotną wartość. Ochrona obiektów historycznych i zabytkowych wymaga także regularnych szkoleń i przeglądów technicznych, co w dłuższej perspektywie pomoże w zapobieganiu zagrożeniom.

## **Rozdział III**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w budynku mieszkalnym**

Pożar w budynku mieszkalnym może wybuchnąć w różnych miejscach, takich jak: pomieszczenia mieszkalne, piwnice, poddasza, zsypy, piony instalacji elektrycznych oraz inne instalacje ocieplone materiałami łatwopalnymi.

**Pożar** jest niekontrolowanym procesem spalania, występującym w miejscu do tego nieprzeznaczonym, rozprzestrzeniającym się w sposób niekontrolowany, powodujący zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt oraz straty materialne.

Działania w przypadku zauważenia pożaru:

1. **Zachowanie spokoju** – w sytuacji pożaru kluczowe jest zachowanie spokoju, aby podejmować racjonalne decyzje i nie panikować.
2. **Zaalarmowanie innych osób** – niezwłoczne poinformowanie osób przebywających w strefie zagrożenia o wystąpieniu pożaru.
3. **Wezwanie straży pożarnej** – wykonanie połączenie telefoniczne pod numer alarmowy 998 lub 112. Po wybraniu numeru alarmowego straży pożarnej i zgłoszeniu się dyżurnego, należy podać następujące informacje:
  - swoje imię i nazwisko, numer telefonu, z którego przekazywana jest informacja o zdarzeniu,
  - adres i nazwę obiektu, w którym powstał pożar,
  - co się pali, na której kondygnacji budynku,
  - czy występuje zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego,
  - czy są osoby uwięzione lub ranne.

**Po podaniu informacji nie należy odkładać słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia przez operatora numeru alarmowego**, ponieważ przyjmujący zgłoszenie może zażądać podania dodatkowych informacji lub potwierdzenia złożenia zgłoszenia poprzez oddzwonienie.

4. **Ewakuacja budynku** – jeżeli to możliwe, należy natychmiast ewakuować wszystkich mieszkańców budynku, zaczynając od najbliższych zlokalizowanych pomieszczeń.
  - W ewakuacji należy unikać windy – zawsze należy używać schodów.
  - Jeśli droga ewakuacyjna jest zadymiona, należy czołgać się lub poruszać nisko, przy ziemi, gdzie powietrze jest mniej zadymione.
  - Należy udzielić pomocy osobom starszym, dzieciom i osobom niepełnosprawnym.
  - Należy zabezpieczyć dokumenty i wartościowe przedmioty, w jak najszybszym czasie, tak aby nie opóźnić procesu ewakuacji.
5. **Użycie gaśnicy (jeśli to możliwe i bezpieczne)** – jeśli pożar jest niewielki i mamy dostęp do gaśnicy, można próbować ugasić ogień. Jednakże, trzeba to robić w sposób bezpieczny:
  - używając gaśnicy w odpowiedni sposób, kierując strumień środka gaśniczego u podstawy ognia,
  - jeśli ogień rozprzestrzenia się, należy zaprzestać używania gaśnicy i natychmiast opuścić budynek mieszkalny.
6. **Zabezpieczenie dostępu do drzwi i okien** – jeśli nie można opuścić budynku, należy zamknąć drzwi i okna, aby zminimalizować dostęp powietrza do ognia. Z kolei, jeśli drzwi są gorące nie należy ich otwierać, ponieważ może to doprowadzić do rozprzestrzenienia się ognia. Należy spróbować znaleźć inne wyjście z budynku mieszkalnego.
7. **Zachowanie ostrożności przy dymie** – dym jest bardzo niebezpieczny. Należy unikać wdychania dymu, ponieważ może prowadzić do zatrucia. Jeśli pomieszczenie jest zadymione, należy zakryć usta i nos mokrą chustą, odzieżą lub szalikiem.
8. **Postępowanie po ewakuacji** – należy udać się w bezpieczne miejsce, najlepiej w strefę, która jest oddalona od ognia i nie wracać do budynku mieszkalnego bez otrzymania zgody od służb ratunkowych.
9. **Unikanie paniki** – należy zachować „zimną krew”, nie panikować i nie podejmować nieprzemyślanych działań, które mogą zagrażać bezpieczeństwu.
10. **Współpraca z ratownikami** – po przyjeździe służb ratunkowych należy z nimi współpracować i udzielać informacji o sytuacji w budynku mieszkalnym – na temat liczby osób poszkodowanych, pomieszczeń zajętych ogniem itp.
11. **Po powrocie do budynku** – po zakończeniu akcji gaśniczej i uzyskaniu zgody od straży pożarnej, należy sprawdzić, czy warunki do powrotu do budynku mieszkalnego są bezpieczne. Należy również przestrzegać zaleceń służb ratunkowych dotyczących

ewentualnych dalszych zagrożeń, takich jak możliwość ponownego wybuchu pożaru lub zagrożenie z innych powodów.

Najważniejsze zasady w przypadku pożaru, to: **szybkie wezwanie pomocy, natychmiastowa ewakuacja, zachowanie „zimnej krwi” i współpraca z ratownikami**. Warto pamiętać, że czas reakcji w sytuacji pożaru jest kluczowy, dlatego też działania trzeba podejmować w sposób przemyślany i bez paniki.

Instrukcja: zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w budynku mieszkalnym:

1. **Zachowaj spokój** – panika może utrudnić podejmowanie racjonalnych decyzji i spowodować chaos.
2. **Niezwłocznie powiadom służby ratunkowe** – zadzwoń pod numer alarmowy, aby zgłosić pożar. Podaj dokładny adres, lokalizację pożaru i wszelkie dostępne informacje, takie jak rodzaj budynku, liczba osób w środku oraz czy ktoś jest uwięziony. Staraj się mówić spokojnie i wyraźnie.
3. **Ewakuacja budynku** – natychmiast przystąp do ewakuacji. Zawsze staraj się wyjść z budynku jak najszybciej.
4. **Zabezpiecz osoby, które mogą potrzebować pomocy** – jeśli w domu znajdują się osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci lub osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się, postaraj się pomóc im w ewakuacji lub zapewnić ich bezpieczeństwo w bezpiecznym miejscu.
5. **Zamknij drzwi za sobą** – jeśli to możliwe, zamykaj drzwi do pomieszczeń, w których wystąpił pożar, by spowolnić jego rozprzestrzenianie się.
6. **Unikaj wdychania dymu** – dym może być trujący. Jeśli nie możesz uciec przed dymem, spróbuj założyć na nos i usta wilgotną ściereczkę, kawałek ubrania lub ręcznik.
7. **Nie wracaj do budynku** – po ewakuacji nie wracaj do środka, nawet jeśli pożar wydaje się wygadać. Poczekaaj na przyjazd straży pożarnej, która oceni sytuację i stwierdzi, czy budynek jest bezpieczny.
8. **Po dotarciu na miejsce straży pożarnej** – podaj strażakom dokładne informacje na temat sytuacji (np. czy ktoś pozostał w budynku, które pomieszczenia są objęte ogniem, jakie mogą być trudności w ewakuacji). Stosuj się do zaleceń strażaków i nie przeszkadzaj im w działaniach.
9. **Po ugaszeniu pożaru** – gdy pożar zostanie opanowany, nie wchodź do budynku, jeśli nie zostało to potwierdzone przez straż pożarną.
10. **Zabezpiecz miejsce pożaru** – po pożarze nie dotykaj urządzeń elektrycznych, pieców, instalacji gazowych, gdyż mogą być uszkodzone i stwarzać ryzyko wybuchu lub porażenia prądem.
11. **Regularne sprawdzanie systemów bezpieczeństwa** – regularnie sprawdzaj sprawność urządzeń przeciwpożarowych w budynku, takich jak gaśnice, czujniki dymu i gaśnice. Upewnij się, że wszyscy domownicy wiedzą, jak z nich korzystać.

Zasady działania w przypadku pożaru muszą być znane wszystkim domownikom, szczególnie dzieciom, aby w razie potrzeby szybko i skutecznie zareagować. Ćwiczenia ewakuacyjne są ważnym elementem przygotowania się na sytuacje kryzysowe. Zastosowanie się do wyżej wymienionych zasad zwiększa szansę na bezpieczne wyjście z budynku oraz minimalizuje ryzyko związane z pożarem.



## **Rozdział IV**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej**

Pożar w przestrzeni publicznej może powstać:

- na terenach leśnych na skutek działania ludzi (np. nieostrożne palenie papierosów, wypalanie traw), a także przez naturalne zjawiska, takie jak uderzenie pioruna,
- na terenach pól uprawnych i łąk,
- na terenie Parków Narodowych i rezerwatów przyrody – takie obszary, zwłaszcza w okresach suszy są narażone na pożary, które mogą mieć katastrofalne skutki dla fauny i flory.

Zasady postępowania w przypadku pożaru w przestrzeni publicznej są kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi oraz skutecznego reagowania na zagrożenie.

Główne zasady, które należy przestrzegać, to:

1. **Zachowanie spokoju** – jest kluczowe, aby skutecznie ocenić sytuację i podjąć odpowiednie działania. Panika może prowadzić do chaosu i utrudniać ewakuację.
2. **Powiadomienie służb ratunkowych** – należy natychmiast wezwać straż pożarną, dzwoniąc pod numer alarmowy 112 lub 998. Należy podać dyspozytorowi dokładne informacje o lokalizacji pożaru, rodzaju zagrożenia (np. ogień, dym, chemikalia) i ewentualnych osobach poszkodowanych. Ważną zasadą jest, aby opis sytuacji przedstawiony został w sposób jasny i zwięzły, tak by służby mogły jak najszybciej zareagować.
3. **Ewakuacja ludzi** – osoby znajdujące się w pobliżu miejsca pożaru powinny jak najszybciej opuścić zagrożony obszar, zachowując spokój. Należy kierować się w stronę najbliższych wyjść ewakuacyjnych. Należy również zapewnić pomoc osobom, które mają trudności w ewakuacji (np. osobom starszym, dzieciom, niepełnosprawnym).
4. **Unikanie paniki**
  - a) **Utrzymanie porządku** – nie należy biegać, popychać innych osób ani panikować. Trzeba unikać tłoku przy drzwiach i korytarzach.
  - b) **Nie zatrzymywać się** – nie wolno zabierać rzeczy osobistych ani wracać do budynku po ewakuacji.
5. **Zastosowanie dostępnych środków gaśniczych (jeśli to możliwe)** – jeśli pożar jest niewielki i można go ugasić bezpiecznie, należy spróbować użyć gaśnicy. Warto jednak pamiętać, aby używać gaśnicy w odpowiedni sposób: skierować strumień na podstawę ognia, a nie w płomień. Nie należy podejmować próby gaszenia pożaru, jeśli nie ma dostępu do odpowiednich środków gaśniczych lub zagrożenie jest zbyt duże.
6. **Zgłoszenie zagrożenia innym osobom** – jeśli to możliwe, należy poinformować innych o zagrożeniu pożarowym na przykład przez systemy alarmowe w budynkach użyteczności publicznej lub przez krzyk. W budynkach publicznych należy włączyć alarm przeciwpożarowy, aby informacja o zagrożeniu dotarła do wszystkich potencjalnie zagrożonych osób.
7. **Pomoc poszkodowanym** – jeśli to możliwe, należy podjąć próbę udzielenia pierwszej pomocy osobom poszkodowanym np. poparzonym, zatrutym oparami itp. W sytuacji, kiedy ktoś ma na sobie płonącą odzież, nie należy gasić jej wodą, lecz trzeba użyć piasku, koca gaśniczego lub innych dostępnych środków tłumiących ogień.
8. **Współpraca z ratownikami** – po przybyciu służb ratunkowych należy poinformować ich o sytuacji, w szczególności o osobach uwięzionych, drogach ewakuacyjnych oraz wszelkich innych istotnych informacjach, które mogą pomóc w szybszym opanowaniu pożaru

W przypadku pożaru w przestrzeni publicznej najważniejsze jest zachowanie spokoju, wezwanie służb ratunkowych, ewakuacja osób i stosowanie się do zasad bezpieczeństwa. Kluczowe jest szybkie działanie, ale zawsze z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa własnego i innych osób.

## **Rozdział V**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenach leśnych**

W przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenach leśnych, należy przestrzegać kilku kluczowych zasad postępowania, aby zapewnić bezpieczeństwo ludziom i ochronę mienia.

#### Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru na terenach leśnych:

1. **Natychmiastowe zgłoszenie pożaru** – wezwanie pomocy dzwoniąc pod numer alarmowy 112 lub 998. Należy podać dokładną lokalizację pożaru, najlepiej wskazując współrzędne GPS, jeśli są dostępne.
2. Jeśli jesteś świadkiem pożaru, **poinformuj innych o zagrożeniu**, aby mogli również podjąć odpowiednie kroki.
3. **Ewakuacja i unikanie zagrożonych obszarów** – jeśli pożar jest w bliskiej okolicy, należy niezwłocznie opuścić teren zagrożony i udać się w bezpieczne miejsce. Warto pamiętać, że pożar na terenie leśnym może się szybko rozprzestrzeniać.
4. **Zachowanie spokoju i odpowiedzialne działania** – należy starać się zachować spokój i działać zgodnie z wcześniejszymi wskazówkami, pomagając innym, jeśli to możliwe. Jeśli jest się w grupie, należy pomóc organizować ewakuację lub udzielać informacji, w zależności od sytuacji.
5. **Pomoc służbom ratunkowym** – po przybyciu służb ratunkowych, należy udzielić im dokładnych informacji na temat bieżącej sytuacji.

#### Prewencja i ograniczanie ryzyka powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenach leśnych

Prewencja i ograniczanie ryzyka powstania pożarów w lasach i na terenach leśnych, to kluczowy element, który ma na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia pożaru oraz ograniczenie jego skutków w przypadku zaistnienia zagrożenia. Odpowiedzialne i świadome zachowanie osób przebywających w lesie, a także działania w zakresie edukacji i przygotowania, mogą w dużym stopniu przyczynić się do ochrony środowiska naturalnego i zapewnienia bezpieczeństwa.

#### Zasady prewencji i ograniczania ryzyka powstania pożaru na terenach leśnych:

1. Unikanie otwartego ognia i palenia w lesie.
  - zabronione jest rozpalanie ognisk,
  - należy unikać palenia papierosów,
  - zamknięcie źródeł ognia – po zakończeniu korzystania z ogniska lub grilla, należy upewnić się, że jest ono całkowicie wygaszone i nie stanowi zagrożenia.

2. Odpowiednie zagospodarowanie i zarządzanie terenami leśnymi.
  - usuwanie martwego drewna i suchego materiału,
  - zarządzanie roślinnością,
  - tworzenie stref buforowych – w lasach tworzy się strefy ochronne wokół cennych ekosystemów oraz terenów narażonych na pożary. Odpowiednia odległość między skupiskami drzew, wzmocnione obszary buforowe z roślinnością odporną na ogień mogą pomóc w ograniczeniu rozprzestrzeniania się ognia.
3. Edukacja i świadomość społeczna.
  - kampanie edukacyjne,
  - informowanie turystów,
  - szkolenia i instruktaż
4. Bezpieczne użytkowanie sprzętu w lesie.
  - używanie sprzętu zgodnie z zaleceniami,
  - kontrola stanu technicznego pojazdów.
5. Monitorowanie warunków atmosferycznych.
  - w okresach suchych, przy wysokiej temperaturze i silnym wietrze, ryzyko wybuchu pożaru w lesie jest znacznie wyższe,
  - wiatr może szybko rozprzestrzeniać ogień w lesie, co może sprawić, że początkowy pożar stanie się bardzo trudny do opanowania.
6. Zapewnienie odpowiedniego sprzętu gaśniczego i zabezpieczeń
  - zainstalowanie hydrantów i punktów wodnych,
  - zaopatrzenie w gaśnice i sprzęt awaryjny.
7. Zgłaszanie zagrożeń i nielegalnych działań.
  - zgłaszanie osób łamiących przepisy,
  - odpowiedzialność zbiorowa
8. Przygotowanie na kryzys.
  - utworzenie planów awaryjnych.

Prewencja pożarów na terenach leśnych polega na kompleksowym podejściu do zarządzania ryzykiem. Kluczowe jest zarówno przestrzeganie zasad bezpieczeństwa przez osoby przebywające w lesie, jak i działania na poziomie zarządzania lasami, edukacji publicznej, odpowiedniej infrastruktury oraz monitorowania warunków atmosferycznych. Wszystko to może znacznie zmniejszyć ryzyko wystąpienia pożaru i jego skutki.

Podstawowym celem w przypadku pożaru w lesie jest bezpieczeństwo ludzi oraz minimalizacja szkód. Wszelkie działania mające na celu ugaszenie pożaru powinny być podejmowane tylko wtedy, gdy nie zagrażają one bezpieczeństwu jednostki.

## **Rozdział VI**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenie Parków Narodowych i rezerwatów przyrody**

W przypadku powstania pożaru w przestrzeni publicznej na terenie Parków Narodowych i rezerwatów przyrody, należy zachować szczególną ostrożność i przestrzegać następujących zasad:

1. **Wczesne wykrycie pożaru** – należy niezwłocznie powiadomić służby ratunkowe, dzwoniąc pod numer alarmowy 112 lub 998. Należy podać dokładną lokalizację (np. nazwę parku lub rezerwatu, punkt orientacyjny, współrzędne GPS) oraz opis sytuacji.
2. **Ewakuacja i bezpieczeństwo innych osób**
  - ewakuacja osób,
  - zachowanie spokoju,
  - nie zatrzymywanie się w strefie zagrożenia.
3. **Ochrona przyrody i ekosystemów** – pożar w Parku Narodowym lub rezerwacie przyrody może mieć poważne konsekwencje dla miejscowej fauny i flory. Należy starać się nie zakłócać naturalnych procesów ochrony takich jak działania służb parków narodowych, które podejmują odpowiednie środki w celu ochrony całego ekosystemu.
4. **Postępowanie w trakcie akcji gaśniczej**
  - współpraca z służbami ratunkowymi,
  - unikanie przeszkód – należy unikać blokowania dróg, wejść do stref zamkniętych oraz obszarów, w których prowadzone są działania służb ratunkowych.
5. **Prewencja i zapobieganie pożarom**
  - odpowiednie postępowanie z ogniem,
  - zgłaszanie podejrzanych osób i zachowań,
  - unikanie palenia papierosów w miejscach o wysokim ryzyku pożaru.
6. **Informowanie i edukacja**
  - zapoznawanie się z kampaniami edukacyjnymi,
  - respektowanie specjalnych stref zagrożenia – należy je respektować i unikać wchodzenia do takich stref w okresie zwiększonego ryzyka pożarowego.
7. **Środki zaradcze po pożarze**
  - dokumentacja i raportowanie szkód – po zakończeniu akcji gaśniczej, wszelkie zniszczenia i szkody powinny być dokumentowane przez odpowiednie służby parków i rezerwatów, które podejmą dalsze kroki w celu regeneracji środowiska,
  - wsparcie dla zwierząt – w przypadku ustąpienia pożaru, który zniszczył siedliska dzikich zwierząt, mogą zostać podjęte działania w celu udzielenia pomocy rannym zwierzętom lub zapobieżenia ich migracji w miejsca zagrożone.

Pożar w obszarze chronionym, jak Parki Narodowe i rezerwaty przyrody, jest poważnym zagrożeniem dla ludzi i przyrody. Kluczowe jest szybkie zgłaszanie pożaru, ewakuacja osób z zagrożonych terenów oraz współpraca z odpowiednimi służbami. Dodatkowo, edukacja na temat zapobiegania pożarom i przestrzeganie zasad ochrony środowiska są niezbędne, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń.

## **Rozdział VII**

### **Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w środkach transportu**

Pożary w środkach transportu można podzielić na pożary w:

- samochodach – awarie techniczne, zwarcie instalacji elektrycznej lub nieostrożne zachowanie kierowcy (np. palenie papierosów w czasie prowadzenia pojazdu),
- pociągach – awarie systemów elektrycznych, przegrzanie silników lub przez zanieczyszczenia (np. gałęzie lub inne przedmioty na torach),

- statkach i samolotach – występujące najrzadziej, bardzo niebezpieczne ze względu na ograniczoną przestrzeń i trudności w ewakuacji.

Pożar w środkach transportu, niezależnie od tego, czy jest to pojazd drogowy, kolejowy, statek czy lotniczy, stanowi poważne zagrożenie dla życia i zdrowia pasażerów oraz załogi. W sytuacji wybuchu pożaru w takich środkach transportu kluczowe jest szybkie i skuteczne działanie.

1. **Zachowanie spokoju** – nie panikuj, nie krzycz, nie biegaj.
2. **Przestrzeganie zaleceń załogi** – w przypadku transportu lotniczego, kolejowego i statku.
3. **Powiadomienie o pożarze**
  - natychmiastowe poinformowanie o pożarze załogi lub kierowcy pojazdu,
  - użycie systemów alarmowych dostępnych w pojeździe (np. alarm/przycisk bezpieczeństwa w pociągu),
  - w przypadku pożaru w samochodzie, należy powiadomić służby ratunkowe telefonicznie – numer alarmowy 112 lub 998.
4. **Działania załogi/kierowcy**
  - Zatrzymać pojazd w bezpiecznym miejscu (w przypadku samochodu, pojazdu kolejowego, statku i samolotu),
  - włączenie świateł awaryjnych i zabezpieczenie pojazdu,
  - zatrzymanie pracy silnika pojazdu,
  - ewentualna ewakuacja pasażerów pojazdu,
  - podjęcie próby ugaszenia ognia (np. gaśnicą), ale tylko wtedy, gdy nie zagraża to własnemu bezpieczeństwu.
5. **Ewakuacja pasażerów**
  - ewakuacja pasażerów zgodnie z instrukcjami załogi,
  - używanie wyjść awaryjnych, drzwi, okien, luk bagażowych (w zależności od środka transportu, a w przypadku samolotu, skorzystanie z punktów ewakuacyjnych, po upewnieniu się, że pasy bezpieczeństwa są zdjęte),
  - w autobusach, pociągach i innych pojazdach, opanowanie sytuacji i szybkie wydostanie się z wnętrza pojazdu jest kluczowe. W przypadku zagrożenia pożarem najlepiej wyjść przez drzwi lub okna (w razie ich braku, należy szukać wyjść awaryjnych).
6. **Zachowanie podczas ewakuacji**
  - spokojne przemieszczanie się – nie przepychanie i nie popychanie innych osób,
  - zabezpieczenie dokumentów osobistych,
  - udzielenie pomocy osobom starszym, dzieciom i osobom niepełnosprawnym w ewakuacji,
  - używanie mokrego materiału w celu zakrycia ust i nosa, aby w jak największym stopniu ograniczyć wdychanie dymu (jeżeli jest to konieczne).
7. **Pomoc służb ratunkowych**
  - oczekiwanie na przybycie służb ratunkowych w wyznaczonym miejscu ewakuacji,
  - nie wolno wracać do pojazdu po zakończeniu ewakuacji, chyba, że służby ratunkowe wydadzą na to pozwolenie.
8. **Bezpieczeństwo w specjalnych środkach transportu:**
  - **samolot:** w przypadku pożaru należy szybko i spokojnie wykonywać polecenia załogi, używać masek tlenowych, ewakuować się przy pomocy pontonów ratunkowych w razie lądowania awaryjnego,
  - **pociąg:** w przypadku pożaru natychmiast należy użyć hamulca bezpieczeństwa w celu zatrzymania pociągu, odciąć źródło zasilania energią, przeprowadzić ewakuację pasażerów do najbliższego bezpiecznego miejsca,

- **statek:** w przypadku pożaru na statku, należy użyć łodzi ratunkowych, kierując się do najbliższej wyjściowej drogi ewakuacyjnej,
- **autobus:** należy natychmiast zatrzymać pojazd i przeprowadzić ewakuację pasażerów zgodnie z instrukcjami. W razie pożaru na silniku pojazdu, nie wolno podejmować samodzielnej próby gaszenia ognia.

#### 9. Działania po ewakuacji

- oddalenie się od zagrożonego obszaru,
- zapoznanie się z instrukcjami bezpieczeństwa i rozmieszczeniem wyjść ewakuacyjnych w każdym środku transportu, przed rozpoczęciem podróży,
- zgłaszanie wszelkich nieprawidłowości (np. uszkodzone gaśnice, niesprawne wyjścia awaryjne itp.) do odpowiednich służb.

Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru w środkach transportu, koncentrują się na zapewnianiu bezpieczeństwa pasażerom i załozie, szybkiej ewakuacji oraz skutecznym zgłoszeniu zagrożenia odpowiednim służbom ratunkowym. Kluczowe jest zachowanie spokoju, odpowiednie wykorzystanie dostępnych narzędzi gaśniczych oraz dostosowanie działań do specyfiki środka transportu.

Przestrzeganie procedur ewakuacyjnych i współpraca w momencie wystąpienia sytuacji kryzysowej stanowią podstawę skutecznej reakcji na pożar.

Specjalista ds. Obronnych, Obrony Cywilnej  
i Zarządzania Kryzysowego

Kinga Dumańska

#### Opracowano na podstawie:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. z dnia 28 lutego 2024 r. Dz. U. z 2024 r., poz. 275; poz. 1222, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. z dnia 16 stycznia 2023 r. Dz. U. z 2023 r., poz. 122; z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. z dnia 16 stycznia 2024 r. Dz. U. z 2024 r., poz. 54, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w przypadku pożaru (Dz. U. 2010 nr 109 poz.719, z późn. zm.).
5. Dane uzyskane z Wydziału Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Nowogardzie.
6. Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego.
7. Źródła internetowe.